

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z JĘZYKA POLSKIEGO

WYMAGANIA OGÓLNE

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.
4. Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i otaczającej go przyrody oraz kierowania się tymi wartościami.
5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji kulturowej jako podstawy tożsamości narodowej.
6. Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

II. Kształcenie językowe.

1. Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.
4. Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, czytania, mówienia i pisanie) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, w tym także z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się.
5. Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisanie zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej.
6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich

funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych.
2. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów mówionych, doskonalenie dykcji i operowania głosem.
3. Rozpoznawanie intencji rozmówcy oraz wyrażanie intencji własnych.
4. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.
5. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.
6. Rozbudzanie potrzeby podejmowania samodzielnych prób literackich.

IV. Samokształcenie.

1. Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.
2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.
3. Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy, oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.
5. Zachęcanie do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, np. w konkursach, olimpiadach przedmiotowych, oraz rozwijanie umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy.
6. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE DLA KLAS IV-VI

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy;
- 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motto, puenty, punktu kulminacyjnego;
- 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę i refren;
- 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 10) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;
- 11) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;
- 12) określa tematykę oraz problematykę utworu;
- 13) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 14) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 15) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- 16) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;

17) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze;

18) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;

2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio;

3) określa temat i główną myśl tekstu;

4) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);

5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;

6) odróżnia informacje o faktach od opinii;

7) charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy;

8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;

9) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny i film (reżyseria, gra aktorska, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);

10) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;

11) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;

12) dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny);

13) świadomie i z uwagą odbiera filmy oraz spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 5) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi;
- 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- 7) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa ich we właściwych kontekstach;
- 8) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 9) określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach;
- 10) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
- 11) rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące oraz stosuje je, uwzględniając cel wypowiedzi;
- 12) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 13) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;
- 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
- 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;

4) rozumie dosłowne i przenieśne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;

5) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;

6) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie jego funkcje w tekście;

7) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;

8) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach;

9) zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

1) identyfikuje tekst jako komunikat;

2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;

3) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi;

4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);

5) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;

6) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi;

7) rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;

2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat;

2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji;

3) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny;

4) zna zasady budowania akapitów i rozumie ich rolę w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi;

5) dokonuje selekcji informacji;

6) rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym;

2) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz;

3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;

4) redaguje notatki;

5) opowiada o przeczytanym tekście;

6) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera,

komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;

7) rozróżnia współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;

8) wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

1) doskonali ciche i głośne czytanie;

2) doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji;

3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;

4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line);

5) korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich;

6) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;

7) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami oraz zasobami internetowymi;

8) poznaje życie kulturalne swojego regionu.

Lektury obowiązkowe (pozycje książkowe poznawane w całości):

- 1) Jan Brzechwa, Akademia Pana Kleksa;
- 2) Janusz Christa, Kajko i Kokosz. Szkoła latania (komiks);
- 3) Clive Staples Lewis, Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa;
- 4) Ferenc Molnár, Chłopcy z Placu Broni;
- 5) John Ronald Reuel Tolkien, Hobbit, czyli tam i z powrotem.

Krótkie utwory literackie poznawane w całości, utwory literackie poznawane we fragmentach i utwory poetyckie

- 1) René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, Mikołajek (wybór opowiadań);
- 2) Ignacy Krasicki, wybrane bajki;
- 3) Adam Mickiewicz, Pan Tadeusz (wybrane fragmenty);
- 4) Józef Wybicki, Mazurek Dąbrowskiego;
- 5) wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, o Syzyfie, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie;
- 6) Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o talentach, o miłosiernym Samarytaninie;
- 7) wybrane podania i legendy polskie;
- 8) wybrane baśnie polskie i europejskie;
- 9) wybrane wiersze: Jana Brzechwy, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Anny Kamieńskiej, Joanny Kulmowej, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Leopolda Staffa, Juliana Tuwima, Jana Twardowskiego, oraz pieśni patriotyczne (w tym Rota Marii Konopnickiej)

W każdym roku szkolnym są obowiązkowo poznawane w przypadku klas IV–VI co najmniej dwie pozycje książkowe z listy przykładowych lektur uzupełniających lub spoza tej listy, wybrane przez nauczyciela lub zaproponowane przez uczniów (dostępne dla całej klasy w bibliotece szkolnej).

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE DLA KLAS VII–VIII

Uczeń spełnia wymagania określone dla klas IV–VI oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;
- 2) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, epepeja, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;
- 3) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje;
- 5) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 6) zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach;
- 7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 8) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
- 9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi;
- 10) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, społeczny.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego; porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
- 3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- 4) dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa;
- 5) rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł i określa ich podstawowe cechy;
- 6) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;

7) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) rozumie mechanizm upodobień fonetycznych; rozumie rozbieżności między mową a pismem;
- 2) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 3) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 4) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
- 5) rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- 6) odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- 7) rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, określa ich funkcje w tekście;
- 2) rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców; zna sposoby wzbogacania słownictwa;
- 4) rozumie znaczenie homonimów;
- 5) rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu;
- 6) rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach;
- 2) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;
- 3) rozumie, na czym polega błąd językowy.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;

- 2) poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne;
- 3) poprawnie zapisuje samogłoski ustne i nosowe, spółgłoski twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne
- 4) zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
- 2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi;
- 3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;
- 4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- 5) odróżnia przykład od argumentu;
- 6) przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego;
- 7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- 8) rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi.

Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) formułuje pytania do tekstu;
- 4) dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 1) rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;
- 2) rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;
- 3) uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie;
- 4) uczestniczy w projektach edukacyjnych oraz konkursach;
- 5) rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;

- 6) rozwija nawyki systematycznego uczenia się;
- 7) rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

Lektury obowiązkowe (pozycje książkowe poznawane w całości):

- 1) Charles Dickens, Opowieść wigilijna;
- 2) Aleksander Fredro, Zemsta;
- 3) Aleksander Kamiński, Kamienie na szaniec;
- 4) Adam Mickiewicz, Dziady część II;
- 5) Antoine de Saint-Exupéry, Mały Książę;
- 6) Juliusz Słowacki, Balladyna.

Krótkie utwory literackie poznawane w całości, utwory literackie poznawane we fragmentach i utwory poetyckie:

- 1) Jan Kochanowski, wybór fraszek, wybrana pieśń, treny VII i VIII;
- 2) Adam Mickiewicz, Reduta Ordona, Świtezianka, Pan Tadeusz (księgi: I, II, IV, X, XI, XII);
- 3) Sławomir Mrożek, Artysta;
- 4) Henryk Sienkiewicz, Latarnik, Quo vadis (fragmenty);
- 5) Stefan Żeromski, Syzyfowe prace (fragmenty);
- 6) wybrane wiersze poetów wskazanych w klasach IV–VI, a ponadto wybrane wiersze: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Zbigniewa Herberta, Bolesława Leśmiana, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Wisławy Szymborskiej, oraz aforyzmy Stanisława Jerzego Leca.

W każdym roku szkolnym jest obowiązkowo poznawana w przypadku klas VII i VIII co najmniej jedna pozycja książkowa z listy przykładowych lektur uzupełniających lub spoza tej listy, wybrana przez nauczyciela lub zaproponowana przez uczniów (dostępna dla całej klasy w bibliotece szkolnej).